

La petita Na

Glòria Coll Domingo

La Na surt amb la bata i les sabatilles, mirant abans de tancar la porta que no hi hagi gent al carrer, com cada nit, amb la ferrada a la mà i els cabells embullats. Amb passes ràpides, sota la llum de l'únic fanal encès, camina la Na fins al final del carrer, prop del bar del Pep, on hi ha els contenidors. Al ser-hi aixeca la tapa, cada dia amb el mateix esforç, i després de tirar la bossa torna amb la ferrada buida fins a casa seva, on truca al timbre fins que el seu pare l'obre.

La Na no és pas jove, no. Podria viure sola, o com a mínim tenir les claus de casa. Però quin ús en faria, ella? Sempre hi són, els seus pares, no les necessita pas, les claus! I així es va fent gran la petita Na, com encara li diu el Pep del bar, el Pep, que no abaixa la reixa fins que no l'ha vista passar. Això la Na no ho sap: no sortiria pas amb aquesta bata heretada de quan sa mare era jove, si ho sabés! Només caldrà un dia perquè la Na deixi de portar la bata; una nit, vaja, una nit en què el Pep voldrà anar a dormir i no hi haurà manera que la Na arribi. El Pep decideix marxar cap a casa, cansat d'esperar-la, i llavors tot just la Na corre més de pressa que mai cap als contenidors, distreta contant estrelles, poruga de mirar el carrer fosc.

Quan el veu són ja quasi fregant-se, i s'emporta un ensurt tan gran que fa un crit mentre s'enrogeix pensant en les sabatilles de flors i la bata gastada. El Pep la

trobarà més bonica que mai, amb les galtes roges, i aquella nit li dirà «bona nit, Na», sense el petita, perquè considerarà impropï anomenar així la seva futura esposa.

La Na deixarà de sortir amb bata per sortir amb robes més adients, i el Pep deixarà d'espia-la darrere les reixes a canvi de sortir a dir-li bona nit. La Na, amb la seva ingenuïtat i perplexitat permanents, no endevinarà mai les pretensions d'aquell veí que veu més com un oncle que com un amic.

Passen nits i nits, fredes i caloroses, i la Na és fidel a la cita —tot i ignorar-la— llevat de les nits de ball, quan aquesta doneta de poca estatura i cabells curts, amb les corbes femenines desbocades pel sobrepès, es posa la bata de flors —aquesta, nova i llampant— i les espadenyes blanques i va a ballar a la pista d'estiu. Allà se la miren com el que és: una dona fadrina, sense més parents que una mare carregosa i un pare objecte de les rialles indiscretes dels nens del poble; una dona que porta escrita la ignorància i la misèria en el seu curt nom; una nena sense amics, una senyora ballant amb bata, que no pertany enlloc ni a ningú. La Na és això: nena i dona, d'edat inclassificable, no gaire ben tractada pels anys. Petitona i rodoneta, suada a l'estiu i tapada cap i tot a l'hivern, la Na camina amb pas esgarrat i apressat —pensant-se potser que realment fa falta en algun lloc—, sempre amb una bossa o

una ferrada a la mà.

***

El Pep s'observa en els miralls del bar i pensa: «coi, m'estic fent vell. He de fer un pensament, i tant! Necessito una dona que em plori el dia que me'n vagi d'aquest món, i que mentre això no arribi, m'esperï a casa amb el sopar fet i el llit calent. Oh, i tant! M'he de casar.»

Aquella nit d'agost el Pep s'espera dins el bar espia com fa temps que no fa, i la Na s'estranya molt al veure les cames d'un home dret per l'obertura de la reixa del bar i de no veure el Pep, que fa tantes nits que la saluda. Està aixecant la tapa per a tirar la bossa de brossa quan se sent un soroll estrepitós, de metall: és la reixa del bar, que s'apuja fins deixar veure la figura vulgar i petita del Pep. Ella es queda palplantada estúpidament amb la ferrada a la mà mirant-lo, fins que ell li fa:

— Corre, Na! Vine, que tinc una cosa per a tu!

La Na obre uns ulls com a taronges i corre il·lusionada fins al bar on passa les estones perdudes. El Pep només obre els llums de la barra, i s'hi posa a dins. La Na se'l mira, dreta davant la barra, com esperant la recompensa.

— Va, Na! Seu, doneta! El teu premi el pots triar de tots aquests.

I fa un gest amb la mà assenyalant tot el que té darrere seu amb satisfacció: prestat-

ges i més prestatges plens d'ampolles de tots els colors i mides.

La Na se'l mira primer a ell, com si no hagués entès la seva proposta. Després comença a mirar embadalida banda i banda, ampolla per ampolla. S'ho pensa una bona estona fins que diu: «un quinto!», com cada tarda que fa cap al bar. El Pep fa cara de resignat però li dona el seu quinto sense replicar, i se serveix un whisky sol.

Ell damunt de la barra mirant-se-la, ella asseguda mirant la màquina escurabutxaques i xarrupant de l'ampolleta. Després d'uns minuts lents i espessos, la Na, moguda una mica per l'alcohol, comença a xerrar sense mirar en cap moment el seu únic acompanyant.

«Saps? Era ben plena la pista d'estiu, aquest diumenge; oh, i tant! Fins i tot els de ca l'Empelt ballaven, això que diuen que no es fan gaire, que potser se separaran i que la cosa no va gaire fina, i que tot serà per culpa d'ella, que es veu que es va casar pels quartos, no com ell... oh...! És que ara va tot així! Los calers, només importa això!, tot per la pela... com els de cal Fredericu, sí, home, els del carrer ample, que es veu que no poden tenir fills i que aquella xica cada setmana me'n lleva roba diferent... oh, és clar, ells no en tenen de gastos! Quan s'és sol ja se sap! Jo en canvi he de pensar en moltes coses, sempre, sempre pendent de la mame, oh, la mame! No t'ho pensis que no me'n dona de fenya, oh, i tant si me'n dona. L'aixeco jo, li dono l'esmorzar, lo dinar, lo sopar... i tot lo que no sap ningú! I prou me'n guardaré, jo, ai jo, pobreta de mi, oh... I pensar que era tant bonica la mame! —la cara il·luminada com si la veiés per la pantalla de la màquina escurabutxaques— Lo pape sempre ho diu

“tan bonica que era ta mame!”, bé, ell... ai, s'ho deu pensar de veritat, tot lo dia que si la mame era ben bonica, o vés, no fa pas res més, bé ha d'omplir les hores... com aquell, lo Fardo, que ara es veu que l'han portat al loquero perquè només deia que havia d'anar a buscar son pare al mas... jo l'entenc, oh, i tant, és que son pare abans de mort sempre era al mas... és clar... —pensativa. Li retorna el somriure als llavis:— N'era, la mame, de bonica...! De casats, a Mallorca, només li sortien pretendents (a Mallorca!) i lo pobre pape només deia, “si n'és de bonica la meva dona!”,

“La Na, amb la seva ingenuïtat i perplexitat permanents, no endevinarà mai les pretensions d'aquell veí que veu més com un oncle que com un amic.”

cofoi ell, és clar... Mira tu que jo em dic com me dic d'aquella gent d'allà, de Mallorca, que se veu que totes les xiques són Nas per aquí Nas per allà, i després los hi diuen també pel cognom com aquí, “Na no sé què”, i el cognom sempre és lo que aquí entenem per lo nom... oh... són rars! Aquests forasters... imagina't... Mallorca, tu! Qui ho havia de dir... un nom mallorquí és el meu, jo...! I mon pare sempre ho deia, quan me va veure petita que era, “si n'és de bonica, ta mame! ...»

La Na xerra que xerra, el Pep que no li aparta els ulls de les mamelles. «Pep, avui era el dia que li havies de parlar de matrimoni... i en el camí que vas

ella ja t'haurà parlat de tots els veïns i tu encara no li hauràs agafat la mà. Va, Pep... aquest escot podrà ser tot per a tu si t'hi cases... tu pots, Pep...». El Pep surt de la barra, agafa un tamboret al seu costat i s'hi asseu.

— Na, no t'han dit mai que ets molt maca?

— Si, mon pare ho diu de tant en tant...

quan diu que m'assemblo a la mame de jove, clar... és que mon pare, pobre...

— I no hi penses mai a tenir una casa, una casa teva, amb un home teu, només per a tu?

— Ma mame diu que jo no en tindrè mai cap, d'home, que jo viuré allà on visc i a mi ja m'està bé, amb la mame i el pape, si no qui els cuidarà? Ells em necessiten molt, i ma mame és tan maca... i mon pape, el dia que falti...

— Xxt, vine Na, vine cap aquí, que t'ensenyaré un joc... això no li diràs a ningú, eh que no? Vine cap aquí, que t'explicaré què fan els grans abans d'anar a dormir...

***

La Na surt amb una bata amplíssima i sabatilles, mirant abans de tancar la porta que no passi ningú pel carrer. Només surt de nits des de fa uns mesos, així li va ordenar sa mame. Quan arriba amb la ferrada plena als contenidors ha de fer un esforç terrible per aixecar la tapa amb una mà mentre amb l'altra tira la bossa de brosa. En aquests moments, el Pep es reté per no sortir del bar on s'amaga. El Pep es mira al mirall, i entre ombres veu la figura d'un home vell i mediocre que viurà i morirà sol. Mira la Na i pensa: «li prendran».

Ja és abril, la Na té els peus inflats i està a punt de donar a llum. »